

9 Μαΐου, 1995

[ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, ΑΡΤΕΜΗΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Δ/στές]

ΚΙΚΗ (ΚΛΕΟΝΙΚΗ) ΚΑΘΗΤΖΙΩΤΗ,

Εφεσείουσα-Ενάγουσα,

v.

ΙΩΑΝΝΟΥ Δ. ΜΑΥΡΟΝΙΚΟΛΑ, ΣΑΝ ΕΚΤΕΛΕΣΤΗ ΤΗΣ ΔΙΑ-
ΘΗΚΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΒΙΩΣΑΣΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΘΡΑΚΑ,

Εφεσίβλητου-Εναγόμενου.

(Πολιτική Έφεση Αρ. 9039).

5 Διαθήκη — Ανάκληση διαθήκης — Τρόποι ανάκλησης — Εξαντλητι-
κές πρόνοιες του άρθρου 37 του περί Διαθηκών και Διαδοχής Νό-
μου Κεφ. 195 για ανάκληση διαθήκης — Πρόθεση ανάκλησης —
Αγγλική Νομολογία.

10 Αντιπρόσωπος — Ανάκληση διαθήκης, δι' αντιπροσώπου — Απαγο-
ρευτικές πρόνοιες του άρθρου 37 του Περί Διαθηκών και Διαδοχής
Νόμου Κεφ. 195 — Παρουσία αντιπροσώπου του διαθέτη κατά τη
φυσική καταστροφή της διαθήκης.

15 Το Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας, απέρριψε αγωγή της
Εφεσείουσας - ενάγουσας, με την οποία ζητούσε δήλωση, ότι η δια-
θήκη της αδελφής της ανακλήθηκε νόμιμα και δεν είχε ισχύ και δια-
ζευκτικά, διάταγμα που να την ακυρώνει και δήλωση ότι στερείται
οιουδήποτε έννομου αποτελέσματος.

20 Στην παρούσα έφεση, τέθηκε σαν βασικό ερώτημα η ερμηνεία
του άρθρου 37 του περί Διαθηκών και Διαδοχής Νόμου Κεφ. 195,
που αφορά τους τρόπους ανάκλησης διαθήκης.

25 Η διαθέτιδα είχε καταθέσει τη διαθήκη της στον Πρωτοκολλητή
για φύλαξη. Η εφεσείουσα - ενάγουσα του παρουσίασε ειδικό πλη-
ρεξούσιο έγγραφο από τη διαθέτιδα, με το οποίο την εξουσιοδο-
τούσε να εμφανιστεί ενώπιόν του, να παραλάβει τη διαθήκη και να
την καταστήσει με πρόθεση ανάκλησης.

Ακολούθησε επιστολή της ίδιας της διαθέτιδας προς τον Πρωτοκολλητή με την οποία και πάλι του ζητούσε καταστροφή της διαθήκης και επιβεβαίωνε την επιθυμία της όπως τη διατύπωσε στο ειδικό πληρεξούσιο έγγραφο.

5

Ο Πρωτοκολλητής δε συμμορφώθηκε ούτε σ' αυτά ούτε σε άλλα διαβήματα που ακολούθησαν και δεν επέτρεψε καταστροφή της διαθήκης, λέγοντας ότι στο άρθρο 37 του περί Διαθηκών και Διαδοχής Νόμου Κεφ.195, δεν του παρέχει τέτοια εξουσιοδότηση.

10

Υποστηρίχθηκε από το δικηγόρο της Εφεσείουσας - Ενάγουσας ότι το άρθρο 37, αναφέρει ενδεικτικά μόνο περιπτώσεις ανάκλησης διαθήκης, ότι υπάρχουν και άλλοι τρόποι και ότι βασικός άξονας για ανάκληση είναι η πρόθεση του διαθέτη.

15

Αντίθετα, η άλλη πλευρά πρότεινε ότι οι πρόνοιες του άρθρου 37 είναι σαφείς και εξαντλητικές.

Αποφασίστηκε, ότι:

20

(1) Οι πρόνοιες του άρθρου 37 του περί Διαθηκών και Διαδοχής Νόμου Κεφ. 195, είναι εξαντλητικές.

(2) Η πρόθεση του διαθέτη, δεν είναι αρκετή για να επιφέρει ανάκληση διαθήκης, αλλά πρέπει να συνδυάζεται με τη φυσική καταστροφή της.

25

(3) Φυσική καταστροφή της διαθήκης χωρίς την παρουσία του διαθέτη, δε επιφέρει ανάκλησή της.

30

(4) Η πρόνοια του άρθρου 37(ε) του Περί Διαθηκών και Διαδοχής Νόμου Κεφ.195, που απαιτεί παρουσία του διαθέτη στην καταστροφή της διαθήκης, σκοπό έχει τη προστασία του και η παρουσία πληρεξουσίου ή αντιπροσώπου του δεν ικανοποιεί την πρόνοια αυτή.

35

Η έφεση δεν έγινε δεκτή, έξοδα εναντίον της εφεσείουσας.

Αναφερόμενες υποθέσεις :

40

In bonis Durance [1872] L.R.2, P and D 406,

In bonis Dadds [1857] Dea and Sw 290,

Clark v. Dixon [1891] 8 T.L.R. 11,

In the Estate of de Kremer [1965] 110 SJ 18.

5 Έφεση.

Έφεση από την Ενάγουσα κατά της απόφασης του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας (Λαούτας, Π.Ε.Δ.) που δόθηκε στις 21/9/93 (Αρ. Αγωγής 4074/90) με την οποία απορρίφθηκε η αγωγή της εφεσείουσας - ενάγουσας με την οποία ζητούσε δήλωση του Δικαστηρίου ότι η διαθήκη της αδελφής της ανακλήθηκε νόμιμα και διαζευκτικά, διάταγμα για ακύρωση της διαθήκης.

15 *E. Ευσταθίου, για την Εφεσείουσα.*

K. Δημητριάδης, για τον Εφεσίβλητο.

Cur. adv. vult.

20 ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, Δ.: Η ομόφωνη απόφαση του Δικαστηρίου θα δοθεί από τον Π. Αρτέμη, Δ.

25 ΑΡΤΕΜΗΣ, Δ.: Το βασικό ερώτημα που εγείρεται στην παρούσα έφεση είναι η ερμηνεία του άρθρου 37 του Περί Διαθηκών και Διαδοχής Νόμου Κεφ.195 που προνοεί για τους τρόπους ανάκλησης διαθήκης.

30 Η εφεσείουσα-ενάγουσα, που είναι αδελφή της ηλικιωμένης διαθέτιδας που ζούσε στην Αμερική και μία από τις κληρονόμους της, ζητούσε δήλωση του Δικαστηρίου ότι η διαθήκη της αδελφής της ανακλήθηκε νόμιμα και δεν είχε ισχύ και, διαζευκτικά, διάταγμα για ακύρωση της διαθήκης και δήλωση ότι η διαθήκη στερείται οποιουδήποτε έννομου αποτελέσματος.

35 Τα γεγονότα, που βασικά είναι αδιαμφισβήτητα εκτίθενται στην πρωτόδικη απόφαση, και είναι σε συντομία τα ακόλουθα:

40 Η διαθήκη της αποβιώσασας φέρει ημερομηνία 18.7.85 και ήταν στη φύλαξη του Πρωτοκολλητή, την οποία κατάθεσε στο Δικαστήριο ως τεκμ.6. Στις 7.11.85 η ενάγουσα προσκόμισε στον Πρωτοκολλητή το ειδικό πληρεξούσιο έγγραφο, τεκμ.2, με το οποίο η διαθέτης την εξουσιοδοτούσε να εμφανισθεί ενώπιον του Πρωτοκολλητή, να παραλάβει τη διαθήκη και να την καταστρέψει με πρόθεση την ανάκλησή της. Ακολούθησε επιστολή

της διαθήκιδας προς τον Πρωτοκολλητή με ημερομηνία 30 Νοεμβρίου 1985, τεκμ.1, με την οποία και πάλιν του ζητούσε την καταστροφή της διαθήκης και επιβεβαίωνε την εκφρασθείσα της επιθυμία που περιεχόταν στο ειδικό πληρεξούσιο. Ο Πρωτοκολλητής δεν συμμορφώθηκε ούτε με το περιεχόμενο της επιστολής, ούτε με εκείνο του πληρεξουσίου. Το τεκμ.2 ο Πρωτοκολλητής αρνήθηκε να το παραλάβει στις 7.11.85 και έτσι στις 16.11.85 του παραδόθηκε από το δικηγόρο Καραβιώτη με συναπτόμενη επιστολή που είναι το τεκμ.4. Ταυτόχρονα του παραδόθηκε και ένορκη δήλωση της ενάγουσας, τεκμ.5. Ο Πρωτοκολλητής αιτιολόγησε την άρνησή του να καταστρέψει τη διαθήκη λέγοντας ότι δεν του παρέχεται τέτοια εξουσιοδότηση από το άρθρο 37 του περί Διαθηκών και Διαδοχής Νόμου, Κεφ.195.

Το άρθρο 37 προνοεί τα ακόλουθα: 15

“37. A will may be revoked:

(a) by a subsequent will expressly revoking the former one; 20

(b) by a subsequent will inconsistent with the provisions of the former one, but so far only as the provisions of the two wills are inconsistent; or

(c) by burning, tearing or otherwise destroying the same by the testator or by some person in his presence and by his direction, with the intention of revoking it.” 25

Ήταν ηθέση της εφεσείουσας ότι το άρθρο 37 παρέχει δυνητική εξουσία στο Δικαστήριο για ανάκληση ή ακύρωση διαθήκης και εκτός των περιπτώσεων που ρητά αναφέρονται στο άρθρο 37, ότι δηλαδή το άρθρο 37 δεν είναι εξαντλητικό των περιπτώσεων με τις οποίες μπορεί να γίνει ανάκληση διαθήκης και πως βασικός άξονας για ανάκληση είναι η πρόθεση του διαθέτη. Αντίθετα, υποστηρίχτηκε από την άλλη πλευρά ότι οι πρόνοιες του άρθρου 37 είναι σαφείς και εξαντλητικές ώστε να μην επιτρέπουν παρέκκλιση από αυτές και έτσι δεν υπάρχει δυνατότητα ανάκλησης διαθήκης, εκτός κάτω από τις προϋποθέσεις που περιέχονται στο άρθρο 37. 30 35

Η Κυπριακή νομολογία δυστυχώς είναι σχεδόν ανύπαρκτη στο θέμα και δεν παρέχεται βοήθεια στο Δικαστήριο απ' αυτή. Έτσι, οι συνήγοροι των διαδίκων βασίστηκαν σε σχετική Αγγλική νομολογία πάνω στην αντίστοιχη Αγγλική νομοθετική ρύθμιση. 40

ση, που είναι το άρθρο 20 του περί Διαθηκών Νόμου του 1837. Πρέπει όμως να παρατηρηθεί ότι βάσει του άρθρου αυτού προνοείται και ο τρόπος ανάκλησης διαθήκης με έγγραφο, στο οποίο δηλώνεται η πρόθεση ανάκλησης της διαθήκης: Το έγγραφο αυτό πρέπει να έχει εκτελεσθεί με τον ίδιο τρόπο που εκτελείται διαθήκη για να είναι έγκυρη. Ο τρόπος αυτός ανάκλησης δεν περιέχεται στο δικό μας άρθρο 37.

Είναι παραδεκτό και από τις δύο πλευρές ότι η περίπτωση μας δεν μπορεί να εμπίπτει στο άρθρο 37(c), γιατί παραμένει άθικτη η διαθήκη αφού δεν καταστράφηκε με τον τρόπο που προνοείται στο άρθρο αυτό. Έτσι, ο μόνος τρόπος για να επιτύχει η έφεση θα είναι η περίπτωση όπου μπορεί να θεωρηθεί ότι ανάκληση μπορεί να γίνει με γραπτό κείμενο, στο οποίο εκφράζεται η πρόθεση του διαθέτη.

Μετά από προσεκτική μελέτη έχουμε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι οι περιπτώσεις ανάκλησης που περιέχονται στο άρθρο 37 είναι και ο μόνος τρόπος με τον οποίο μπορεί να ανακληθεί διαθήκη. Είναι δηλαδή οι πρόνοιες του άρθρου 37 εξαντλητικές. Απορρίπτουμε τη θέση της εφεσείουσας ότι μπορεί η διαθήκη να θεωρηθεί ως ανακληθείσα μόνο με τη απόδειξη της πρόθεσης του διαθέτη. Στη θέση μας αυτή βρίσκουμε και υποστήριξη από τις ίδιες τις πρόνοιες του άρθρου 37 (c) που συνδέει τη φυσική πράξη καταστροφής της διαθήκης με την πρόθεση ανάκλησης που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι καταστροφή χωρίς πρόθεση δεν έχει αυτό το αποτέλεσμα και κατά συνέπεια και πρόθεση ανάκλησης χωρίς τη φυσική καταστροφή δεν οδηγεί στο ίδιο αποτέλεσμα. (Δείτε *In bonis Durance* [1872] L.R.2, P & D 406).

Εν πάση περιπτώσει, είναι φανερόν ότι και στο Αγγλικό Δίκαιο εκεί που μπορεί να γίνει ανάκληση με γραπτό κείμενο τούτο πρέπει να εκτελείται με τον ίδιο τρόπο που εκτελείται διαθήκη (δηλαδή δύο μάρτυρες κ.λ.π.), γεγονός που δεν υφίστατο στην παρούσα περίπτωση.

Ένα θέμα που θα εγειρόταν αν η διαθήκη καταστρεφόταν στην παρουσία πληρεξουσίου αντιπροσώπου θα ήταν το αν τέτοια παρουσία θα μπορούσε να εξισωθεί με παρουσία του ίδιου του διαθέτη. Θεωρούμε ότι η πρόνοια για παρουσία του ίδιου του διαθέτη δεν μπορεί να ικανοποιηθεί με την παρουσία αντιπροσώπου ή πληρεξουσίου. Ο αντιπρόσωπος μπορεί να δεσμεύει κάποιο στις συναλλαγές του αλλά δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αντικαθιστά και το ίδιο το πρόσωπο του εντολοδόχου. Στις υποθέσεις *In bonis*

Dadds [1857] Dea & Sw. 290, *Clark v. Dixon* [1891] 8 T.L.R. 11 και *In the Estate of de Kremer* [1965] 110 SJ 18, αποφασίστηκε ότι όπου οι ανακλητικές πράξεις γίνονται από τρίτο πρόσωπο σύμφωνα με τις οδηγίες του διαθέτη, πρέπει επίσης να γίνονται και στην παρουσία του. Έτσι, αν ο διαθέτης τηλεφωνά στο δικηγόρο του δίδοντας του οδηγίες να καταστρέψει τη διαθήκη του, η 5 συμμόρφωση του δικηγόρου δεν οδηγεί στην συνέπεια ανάκλησης της διαθήκης. Η πρόνοια του άρθρου 37(ε) που απαιτεί παρουσία του ιδίου του διαθέτη, σκοπό έχει τη διασφάλιση και την προστασία του και δεν μπορούμε να αποδεχθούμε ότι η παρουσία 10 πληρεξουσίου ή οποιουδήποτε αντιπροσώπου μπορεί να θεωρηθεί ως ικανοποιούσα τις πρόνοιες αυτές. Ιδίως εν όψει και του γεγονότος ότι η εκφρασμένη πρόθεση για ανάκληση της διαθήκης από τη διαθέτιδα δεν ικανοποιούσε καν τις πρόνοιες της αντίστοιχης Αγγλικής Νομοθεσίας όσον αφορά τον τρόπο εκτέλεσης 15 του εγγράφου που την περιείχε.

Για όλους τους πιά πάνω λόγους η έφεση απορρίπτεται με 20 έξοδα εναντίον της εφεσείουσας.

Η έφεση απορρίπτεται με έξοδα.